

**Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych
oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
w mieście Świdwin na lata 2022-2023.**

Świdwin, styczeń 2022 rok

I. Wstęp.

Podstawą opracowania niniejszego programu jest ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Świdwin na lata 2020-2025 (Uchwała Nr XXVI/140/20 Rady Miasta Świdwin z dnia 30 października 2020 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Świdwin na lata 2020-2025).

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Reguluje w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formuluje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu. Wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania samorządów gminnych realizowane są poprzez działania zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy oraz określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii w sposób kompleksowy reguluje zasady i tryb postępowania w zakresie działalności określanym mianem przeciwdziałania narkomanii. Zgodnie z treścią art.2 ust.1 przywołanej ustawy, przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej. Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizują przede wszystkim organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2023 określa obszary problemowe oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Świdwin na lata 2020-2025 w ramach celu strategicznego 2. oraz realizuje cel operacyjny i zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Zadania dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom są zawarte w celu operacyjnym Nr 2: „Profilaktyka uzależnień”. Narodowy Program Zdrowia wskazuje kilka obszarów aktywności samorządów lokalnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Są to przede wszystkim zadania związane z edukacją zdrowotną i profilaktyką uzależnień, edukacją kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień, ale także wspieraniem leczenia, redukcją szkód zdrowotnych oraz rehabilitacją, reintegracją społeczną osób uzależnionych. Wszystkie te aktywności znajdują się w przedmiotowym dokumencie.

Program obejmuje również zadania wynikające z ustawy z dnia 19 sierpnia 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz dotyczące wspierania rodziny, określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program to podstawowy dokument polityki społecznej i zdrowia publicznego, który służy realizacji kierunków i celów działań na rzecz poprawy zdrowia w obszarze uzależnień.

II. Diagnoza problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) środkami psychoaktywnymi są substancje takie jak tytoń, alkohol i narkotyki. Zażywanie środków psychoaktywnych wpływa na zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne jednostek, rodzin i całego społeczeństwa. Skutki picia alkoholu oraz zażywania narkotyków nie ograniczają się do łatwo identyfikowalnej mniejszości osób pijących szkodliwie czy używających narkotyków, ale wpływają na całą populację. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że alkohol zajmuje trzecie miejsce wśród czynników ryzyka dla zdrowia, po nadciśnieniu tętniczym i nikotynie, a przed chorobami nowotworowymi. Nadużywanie alkoholu uważane jest jedną z ważniejszych przyczyn zwiększających ryzyko zgonu przed 65 rokiem życia, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem.

Konsumpcja alkoholu oraz zażywanie narkotyków wiąże się także ze zwiększonym ryzykiem wypadków, w tym drogowych oraz szeroko pojętej przemocy i przestępstw. Szkody, jakie mogą zostać przez nie spowodowane są znaczącymi obciążeniami ekonomicznymi dla jednostek, rodzin i społeczności, począwszy od kosztów medycznych, poprzez zmniejszenie produktywności oraz kosztów spowodowanych stratami materialnymi.

Diagnozę w obszarze używania substancji psychoaktywnych przeprowadzono w oparciu o:

1. Diagnozę problemów społecznych przeprowadzoną w mieście Świdwin w 2019 roku (diagnozy realizowane są cyklicznie co cztery lata, co pozwala na systematyczne prowadzenie analiz problematyki uzależnień na terenie miasta Świdwin).
2. Analizę posiadanych danych, informacji:
 - Urzędu Miasta,
 - Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
 - Komendy Powiatowej Policji,
 - Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

1. Sytuacja demograficzna i materialna.

W Świdwinie w listopadzie 2021 roku, zameldowane na pobyt stały i czasowy były 14.653 osoby, w tym 7.688 kobiet i 6.965 mężczyzn. Struktura demograficzna przedstawia się następująco: osoby w wieku produkcyjnym stanowią 59,1 % ogółu populacji i są dominującą grupą wiekową, osoby w wieku poprodukcyjnym to 23,1 % ogółu mieszkańców, osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 17,8 % ogółu mieszkańców. Dominującą grupą mieszkańców ze względu na płeć są kobiety – 52,5 %, natomiast mężczyźni stanowią 47,5 %. Szacuje się, że w Świdwinie liczącym 14.653 mieszkańców ok. 1.030 mieszkańców w wieku produkcyjnym należy do grona osób nadużywających alkoholu, natomiast ok. 208 osób w tym przedziale wiekowym spełnia kryteria diagnostyczne uzależnienia. Nadużywanie alkoholu przez osobę bliską wywiera negatywny wpływ na wszystkich członków rodziny: dorosłych i dzieci – rodzi bardzo poważne konsekwencje zdrowotne, psychologiczne, społeczne i materialne. Prowadzi do dezorganizacji rodziny, a czasem nawet do jej rozpadu. Osoby uzależnione od środków psychoaktywnych charakteryzują się niezaradnością życiową, niskim poziomem kompetencji wychowawczych, co sprawia, że zmuszone są do korzystania z pomocy społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie w 2021 roku wsparł w różnej formie 480 rodzin, w tym 79 środowisk, w których jednym z kryteriów wsparcia było uzależnienie lub nadużywanie alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny. Praca z tą grupą klientów, której celem jest podjęcie leczenia odwykowego i utrzymywanie abstynencji, przynosi efekty i obserwowany jest spadek liczby środowisk dotkniętych problemem alkoholowym. Problemy, jakie pojawiają się w rodzinie, w której znajduje się osoba uzależniona od alkoholu dotyczą nie tylko jej samej, ale wszystkich jej członków. Dlatego nieodzownym elementem wielodyscyplinarnej pomocy rodzinie, jest pomoc dziecku i ochrona przed przemocą w rodzinie. Z analizy dokonanej przez pracowników socjalnych wynika, że świadomość problemu osób uzależnionych jest większa i chętniej korzystają one z dostępnych form wsparcia i terapii.

2. Młodzież.

W II półroczu 2019 roku, w mieście Świdwin przeprowadzono Diagnozę problemów społecznych, w której wzięło udział 829 uczniów z klas IV-VIII szkół podstawowych i klas I-III szkół ponadpodstawowych.

Z badań wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. 46% uczniów przyznało, że chociaż raz w ciągu swojego życia piło alkohol. Zauważyć można tendencję rosnącą, im starszy uczeń, tym częściej sięgał po alkohol w ciągu ostatnich 30 dni. Przeważająca część respondentów pierwszy kontakt z alkoholem miała w wieku 14-16 lat (41%). Prawie co trzeci badany miał wówczas 11-13 lat. 10% uczniów było w wieku 17 lat i więcej, a 19% piło alkohol w wieku 8-10 lat. Najbardziej popularnym wśród młodzieży alkoholem jest piwo. Często towarzyszy temu fałszywe przekonanie, że alkohol zawarty w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce. Na pytanie: „Czy rodzice wiedzą, że piłeś alkohol?”- aż 79 % przyznało, że rodzice wiedzieli o tym fakcie. 32% rodziców, których dzieci piły alkohol nie zareagowało, mimo, że wiedziało o tym fakcie. 12% zdenerwowało się i wyznaczyło karę, a co trzeci rodzic przeprowadził z dzieckiem rozmowę. Według większości uczniów spożywanie alkoholu wiąże się z zaburzeniami zdrowia fizycznego i psychicznego (73%), zdaniem 65% badanych spożywanie alkoholu może mieć wpływ na pogorszenie relacji rodzinnych, wejście w nieodpowiednie towarzystwo oraz problemy z prawem (60%). 15% ankietowanych uczniów nie wie jakie mogą być negatywne konsekwencje związane ze spożywaniem alkoholu, dla 8% takowe nie występują. Wielu młodym ludziom picie alkoholu kojarzy się z dobrą zabawą i przyjemnością. Większość uczniów świdwińskich szkół (ponad 90%) nigdy nie zażywało narkotyków, dopalaczy oraz leków w celu odurzenia się. Chłopcy częściej niż dziewczynki zażywali powyższe substancje, choć różnica między nimi to tylko trzy punkty procentowe. 3% dziewcząt i chłopców zażywało je 3-10 razy, a ponad 30 razy sięgnęło po nie 3% chłopców i 1% dziewcząt. Ponownie zauważyć można tendencję rosnącą, im starszy uczeń, tym częściej sięgał po narkotyki, dopalacze i leki w ciągu ostatnich 30 dni. Badani najczęściej sięgali po marihuanę i haszysz. Dziewczęta rzadziej niż chłopcy sięgają po substancje psychoaktywne.

Na pytanie „Czy zdarzyło ci się doświadczyć przemocy?”- co trzeci uczeń odpowiedział twierdząco. Spośród 275 uczniów, którzy doświadczyli przemocy, 54% doświadczyła jej ze strony kolegów ze szkoły, 27% wskazało na inne osoby, 21% na znajomych. 30% uczniów przyznaje, że w ich szkole występuje problem przemocy pomiędzy uczniami.

Analiza wyników badań przeprowadzonych w latach 2015 i 2019 wskazuje, że:

- ✓ Pomędzy 2015 a 2019 rokiem odnotowano spadek odsetka uczniów, którzy pili alkohol w przeciągu ostatniego miesiąca.
- ✓ Na uwagę zasługuje również spadek odsetka uczniów sięgających kiedykolwiek w życiu po nielegalne substancje psychoaktywne oraz tych, którzy sięgnęli po nie w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.
- ✓ W 2019 roku w porównaniu do badania z 2015 roku nastąpił spadek odsetka uczniów, którzy przyznali, że doznali przemocy ze strony członka rodziny.

Z przeprowadzonych w 2021 roku przez miejskie szkoły podstawowe diagnoz w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka wynika, że czynnikami, które wzmacniają ogólny potencjał zdrowotny uczniów i zwiększają ich odporność na działanie czynników ryzyka są m.in.: silna więź emocjonalna z rodzicami, pozytywne relacje w grupie rówieśniczej, poczucie przynależności do szkoły i środowiska lokalnego, okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć. Do czynników ryzyka, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego należą niepowodzenia edukacyjne i słabe wyniki w nauce, brak motywacji do nauki, trudności w relacjach z rówieśnikami, niskie poczucie własnej wartości, brak pasji i zainteresowań, brak autorytetów, konflikty w rodzinie, występowanie zjawiska przemocy.

3. Dorośli mieszkańcy miasta.

Z przeprowadzonej Diagnozy problemów społecznych wynika, że spożywanie alkoholu zadeklarowało 72% badanych mieszkańców miasta. 33% z nich pije alkohol okazjonalnie, 27% robi to kilka razy w miesiącu, 8% kilka razy w tygodniu a 4% codziennie. Najczęściej spożywane jest piwo. Niemal połowa mieszkańców badanych osób dorosłych poznała smak alkoholu będąc już osobami pełnoletnimi. Do 15 roku życia sięgnęło po alkohol 22% dorosłych. Większość respondentów (55%) jako powód sięgania po napoje alkoholowe podaje picie dla towarzystwa. Znaczny odsetek wskazał również jako powód chęć dobrej zabawy oraz dobry smak alkoholu (po 25%). 57% mieszkańców stwierdziło, że osoby nadużywające alkoholu stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa w ich miejscu zamieszkania. Najczęściej wskazywanym problemem związanym z używaniem alkoholu przez mieszkańców miasta jest picie w miejscach publicznych- tak twierdzi ponad połowa badanych. Na drugim miejscu pod względem wskazań znalazł się wandalizm (49%), natomiast na trzecim bójki i awantury (48%). Aż 51% mieszkańców miasta uważa, że w mieście wzrasta spożycie narkotyków, a o dopalaczach twierdzi tak co trzeci badany. 51% dorosłych uważa, że dostęp do narkotyków i dopalaczy jest łatwy.

Analiza wyników badań przeprowadzonych w latach 2015 i 2019 wskazuje, że:

- ✓ Pomiędzy 2015 a 2019 rokiem odnotowano wzrost odsetka dorosłych mieszkańców miasta, którzy deklarują abstynencję.
- ✓ Na uwagę zasługuje również spadek odsetka mieszkańców, którzy uważają, że narkotyki są łatwo dostępne na terenie miasta.
- ✓ W 2019 roku w porównaniu do badania z 2015 roku nastąpił spadek odsetka dorosłych mieszkańców, którzy przyznali, że znają w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodzi do przemocy.
- ✓ 14% spośród badanych w 2019 roku doznało przemocy ze strony partnera/partnerki (wzrost o 4 pp. w porównaniu do 2015 roku).

4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Z analizy procedury Niebieskiej Karty przeprowadzonej w latach 2019-2021 przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wynika, że przeważająca liczba sprawców przemocy w rodzinie to osoby nadużywające alkoholu. W 2019 roku założono 60 Niebieskich Kart, w 2020 roku wyniosła 58 natomiast w 2021 roku- 65.

Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie integruje i koordynuje działania instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy. Realizacja tego zadania obejmuje inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. W celu rozwiązywania problemu przemocy w indywidualnych przypadkach, Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze. W 2019 roku odbyło się 45 spotkań grup roboczych, w 2020 roku- 76 spotkań natomiast w 2021 roku- 43.

Główny ciężar realizacji zadań w ramach grup roboczych spoczywa na członkach Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownikach socjalnych, dzielnicowych, członkach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawicielach oświaty.

5. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2019 roku wpłynęło 57 wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu. W 2020 roku wpłynęły 34 wnioski natomiast w 2021 roku- 44 wnioski. Komisja w 2019 roku skierowała 10 wniosków do Sądu Rejonowego o wszczęcie postępowania w sprawie zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, w 2020 roku- 9 wniosków natomiast w 2021 roku- 11 wniosków.

III. Diagnoza zasobów.

L.p.	Podmiot	Zakres działania
1.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<p>1) inicjowanie działań dotyczących rozwiązywania problemów uzależnień, pełnienie funkcji doradczej i opiniującej przy konstruowaniu i realizacji Programu,</p> <p>2) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,</p> <p>3) podejmowanie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”,</p> <p>4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,</p> <p>5) dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz wizytuje miejsca realizacji działań finansowanych w ramach środków Programu.</p>
2.	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	Diagnozowanie uzależnienia, diagnozowanie współuzależnienia, realizacja programów psychoterapii, prowadzenie działań konsultacyjno-edukacyjnych dla członków rodzin dotkniętych następstwem spożywania alkoholu i narkotyków.
3.	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii bądź dotkniętych przemocą	Motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy, inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej, gromadzenie i przekazywanie informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji w terenie miasta, które są włączone w pomoc dla rodziny.
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grupy robocze	<p>Podejmowanie działań mających na celu ustanie przemocy w rodzinie, w tym kierowanie:</p> <p>1) do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o zobowiązanie osób uwikłanych w przemoc do podjęcia leczenia odwykowego,</p> <p>2) wniosków do sądu o wgląd w sytuację małoletnich dzieci z rodzin, gdzie występuje przemoc,</p> <p>3) zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy.</p> <p>Ponadto:</p> <p>1)diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,</p> <p>2) podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,</p> <p>3) opracowywania i realizacja indywidualnych planów pomocy,</p> <p>4) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.</p>
5.	Placówki oświatowe na wszystkich szczeblach edukacji.	<p>Prowadzą profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dla dzieci i młodzieży oraz rodziców i wychowawców oraz uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” w sytuacji występowania przemocy w rodzinie.</p> <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonują wczesnej diagnozy, - realizują programy profilaktyczne, - biorą udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych, - udzielają uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, - organizują zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży, - oferują pomoc w wyrównywaniu braków edukacyjnych.
6.	Placówka Wsparcia	Zapewnia dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, zajęcia

	Dziennego	sportowe, rozwój zainteresowań a także dożywanie dzieci, angażuje dzieci i młodzież w działalność profilaktyczną, zapewnia dzieciom alternatywne formy spędzania czasu wolnego.
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	1) wykonuje pracę socjalną z rodzinami z problemami uzależnień, 2) prowadzi działania na rzecz dożywania dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, 3) prowadzi działania w zakresie pomocy osobom bezdomnym uzależnionym od alkoholu, 4) motywuje do podjęcia leczenia odwykowego, 5) udziela pomocy finansowej i rzeczowej osobom , które podjęły leczenie odwykowe, 6)uruchamia procedurę „Niebieskiej karty” w sytuacji występowania przemocy w rodzinie.
8.	Środowiskowy Dom Samopomocy	1) pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów utrudniających funkcjonowanie podopiecznych, 2) zapobieganie dezintegracji społecznej, 3) utrzymywanie i rozwijanie sprawności psychofizycznej uczestników, 4) stworzenie warunków sprzyjających samorealizacji uczestników przy wykorzystaniu ich zainteresowań, wiedzy i umiejętności.
9.	Straż Miejska	1) monitorowanie obiektów handlu detalicznego w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym, 2) podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, 3) egzekwowanie zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
10.	Komenda Powiatowa Policji	Pełni funkcję ochrony przed przemocą w rodzinie, kontroluje funkcjonowanie placówek prowadzących obrót alkoholem, egzekwuje zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych, prowadzi systematyczne kontrole trzeźwości kierowców, interweniuje w przypadkach zakłócania porządku publicznego, uruchamia procedurę „Niebieskiej karty” w sytuacji występowania przemocy w rodzinie, wykonuje inne obowiązki nałożone ustawą o policji.
11.	Podstawowa Opieka Zdrowotna	1) wczesna diagnoza ryzykownego i szkodliwego picia alkoholu i wynikających z tego szkód zdrowotnych, 2) podejmowanie interwencji w celu ograniczania picia alkoholu, 3) udzielanie podstawowych świadczeń osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym, 4) przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy.
12.	Instytucje kultury i sportu	Wskazują i organizują alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego.
13.	Organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego	Realizują statutowe zapisy oraz zadania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzą działania profilaktyczno-edukacyjne, wsparcie psychologiczne, zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży.

IV. Działania rekomendowane.

Głównym założeniem programów przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy powinno być ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem używania środków psychoaktywnych poprzez rozwój działań związanych z profilaktyką i terapią uzależnień, wzrost społecznej świadomości, przeciwdziałanie powstawaniu i redukowaniu następstw używania substancji psychoaktywnych, integrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w jego realizację.

Uzależnienia mogą mieć podobne przyczyny i zbliżone konsekwencje. Ze względu na rozległość

i złożoność problemów występujących wśród używających substancji psychoaktywnych, system udzielania pomocy musi obejmować wiele elementów mających na celu utrzymywanie abstynencji, poprawę umiejętności rozwiązywania problemów osobistych, prowadzenia zdrowego stylu życia oraz redukcję zaburzeń somatycznych i psychicznych.

Istotą programów musi być długofalowe działanie na rzecz zmiany nawyków, utrwalania prawidłowych wzorów zachowań i funkcjonowania w życiu społecznym, a nie tylko krótkotrwała zmiana zachowania.

Analiza danych dotyczących spożywania alkoholu i innych substancji psychotropowych wskazuje na występowanie wielu problemów z tym związanych a mianowicie szkód zdrowotnych i rozwojowych u młodzieży i dorosłych, dysfunkcję rodzin z problemem alkoholowym, w tym zjawiska przemocy, problemów prawnych, problemów w miejscu pracy, szkód ekonomicznych.

Wskazane jest, aby w latach 2022-2023 roku kontynuować realizację programów z bazy programów rekomendowanych, w tym programów profilaktyki selektywnej, skierowanych do grup szczególnie narażonych na uzależnienie. Ważne będzie również realizowanie działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym oraz przemocy w rodzinie i środowisku społecznym.

V. Cel i zadania programu.

Cel główny

Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców miasta.

Cele szczegółowe

1. Udoskonalanie oddziaływań profilaktycznych mających na celu ograniczenie używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.
2. Rozwój i doskonalenie istniejącego systemu pomocy rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz problemem przemocy.
3. Rozwój działań w zakresie edukacji publicznej dotyczącej zagrożeń wynikających z używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych, dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz uzależnień behawioralnych.

VI. Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu.

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem.

Zadanie to realizowane będzie głównie poprzez:

- 1) prowadzenie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych procedury związanej z przyjmowaniem i realizacją wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego wobec osób, co do których istnieje domniemanie o nadużywaniu alkoholu, tj.:
 - a) przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe,
 - b) motywowanie osób nadużywających alkoholu do ograniczenia jego spożywania lub, gdy jest to konieczne, do podjęcia terapii w placówkach lecznictwa odwykowego,
 - c) kompleksowe opracowywanie dokumentacji niezbędnej do skierowania wniosków do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (badania biegłych sądowych, koszty postępowań sądowych, opłaty sądowe),
- 2) wspieranie placówki leczenia uzależnienia od alkoholu poprzez finansowanie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzależnień lub innych zadań określonych w ustawie o działalności leczniczej,
- 3) wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w Środowiskowym Domu Samopomocy,
- 4) finansowanie terapii podtrzymującej „after care”,

5) rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

Wskaźniki:

- liczba osób leczących się w trybie ambulatoryjnym,
- liczba osób biorących udział w rehabilitacji i reintegracji społecznej,
- liczba osób, z którymi członkowie Miejskiej Komisji RPA przeprowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego,
- liczba osób, które uczestniczyły w terapii podtrzymującej „after care” finansowanej z budżetu miasta,
- ilość wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych i liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Zadanie to realizowane będzie głównie poprzez:

- 1) zapewnienie dzieciom oraz ich rodzinom pomocy w placówce wsparcia dziennego,
- 2) prowadzenie poradnictwa dla członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym oraz w telefonie interwencyjno-informacyjnym,
- 3) przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez:
 - wspieranie i finansowanie grupy wsparcia i innych form specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie,
 - finansowanie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, warsztatów na temat radzenia sobie ze złością lub agresją,
 - finansowanie pobytu w ośrodku interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie,
 - udział/organizację kampanii społecznych, konferencji, szkoleń,
 - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, edukacja dzieci i młodzieży (mediacje rówieśnicze),
 - włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy,
 - wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc w formie superwizji/coachingu,
 - podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin,
- 5) wspieranie rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie przez asystentów rodziny,
- 6) realizację programów i warsztatów rozwijających umiejętności/kompetencje wychowawcze rodziców oraz pozytywne relacje rodzinne, organizację konferencji promującej pomyślnie rodzicielstwo,
- 7) przeprowadzenie lokalnej diagnozy problemów społecznych.

Wskaźniki:

- ilość udzielonych porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym i telefonie interwencyjno-informacyjnym,
- liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia dla osób doznających przemocy/ korzystających z porad psychologa,
- liczba osób uczestniczących w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych i innych przedsięwzięciach dla stosujących przemoc,
- liczba osób przebywających w ośrodku interwencji kryzysowej,
- ilość szkoleń/konferencji oraz liczba ich uczestników,

- ilość spraw prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny,
- liczba dzieci objętych działaniami placówki wsparcia dziennego,
- ilość programów i warsztatów realizowanych dla rodziców oraz liczba rodziców, którzy ukończyli programy/warsztaty.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

Zadanie to realizowane będzie głównie poprzez:

- 1) wdrażanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego na poziomie profilaktyki uniwersalnej, obejmujących coraz młodsze grupy wiekowe, mających na celu opóźnienie inicjacji alkoholowej i przygotowanie młodego człowieka do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz w miarę możliwości z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej,
- 2) realizację programów rekomendowanych dla najmłodszych: (GBG) „Gra w dobre zachowania” jako systemowego wsparcia profilaktycznego i wychowawczego dzieci w wieku wczesnoszkolnym (klasy początkowe szkół podstawowych) oraz programu Poruszające Bajki o Emocjach dla dzieci w wieku 4-5 lat,
- 3) realizację działań minimalizujących występowanie zachowań ryzykownych u dzieci poprzez:
 - prowadzenie oddziaływań i/lub realizację programów/projektów/działań z zakresu promocji zdrowia i aktywności fizycznej, z wykorzystaniem wiodących lub uzupełniających strategii profilaktycznych, skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym grup/osób prezentujących zachowania problemowe/ryzykowne, realizację zajęć sportowo-rekreacyjnych, pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zagospodarowanie czasu wolnego uczniów (m.in.: nauka pływania dla uczniów klas początkowych oraz doskonalenie pływania dla uczniów klas IV-VIII miejskich szkół podstawowych),
 - organizację wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym,
- 4) realizację w miejskich przedszkolach, szkołach przedsięwzięć profilaktycznych uwzględniających czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania substancji psychoaktywnych,
- 5) prowadzenie działań mających na celu podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczących wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej,
- 6) szkolenia realizatorów programów profilaktycznych z bazy programów rekomendowanych o sprawdzonej naukowo skuteczności oraz szkolenia i podnoszenie kompetencji nauczycieli,
- 7) upowszechnienie wiedzy nt. dostępu do działań profilaktycznych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych oraz ich rodzin przez bieżącą aktualizację bazy danych i jej udostępnianie oraz prowadzenie edukacji publicznej,
- 8) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,
- 9) działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz w szkołach nauki jazdy,
- 10) edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,
- 11) edukację przedstawicieli różnorodnych grup zawodowych na temat FASD,
- 12) szkolenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia

- i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie,
13) prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych na temat używania substancji psychoaktywnych w środowiskach pracy,
14) upowszechnianie wiedzy oraz edukację dotyczącą uzależnień behawioralnych.

Wskaźniki:

- liczba dzieci i młodzieży, rodziców i kadry pedagogicznej uczestniczących w działaniach w ramach szkolnych programów profilaktycznych,
- ilość podmiotów realizujących zajęcia pozalekcyjne i liczba uczestników tych zajęć,
- ilość innych działań profilaktycznych i liczba ich uczestników,
- ilość szkoleń/konferencji/warsztatów oraz liczba ich uczestników,
- liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego i zimowego.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Zadanie to realizowane będzie głównie poprzez:

- 1) wspomaganie działalności, udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym i organizacjom pozarządowym w działaniach służących rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy (m.in. Komenda Powiatowa Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiat świdwiński i jego jednostki organizacyjne),
- 2) rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i osobami fizycznymi w realizacji działań z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym behawioralnych oraz przeciwdziałania przemocy,
- 3) tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zakup materiałów biurowych i wyposażenia, zakup/prenumerata publikacji/czasopism z obszaru profilaktyki, przemocy, uzależnień, częściowe wynagrodzenie głównego specjalisty ds. uzależnień oraz członków Miejskiej Komisji RPA, szkolenia członków Miejskiej Komisji RPA).

Wskaźniki:

- liczba podmiotów, którym udzielono pomocy merytorycznej i organizacyjnej,
- liczba podmiotów, które włączyły się w poszczególne przedsięwzięcia, w tym liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację zadań,
- liczba posiedzeń Miejskiej Komisji RPA i jej zespołów.

5. Przeciwdziałanie naruszeniom przepisów prawnych w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych.

Zadanie to realizowane będzie głównie poprzez:

- 1) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz podejmowanie stosownych interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy,
- 2) podejmowanie interwencji oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego za naruszenie przepisów dotyczących zakazów reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw,
- 3) prowadzenie postępowania administracyjnego w przypadku naruszenia warunków sprzedaży określonych w ustawie.

Wskaźniki:

- liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- liczba podjętych interwencji oraz postępowań sądowych w związku z naruszeniem przepisów dotyczących zakazów reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania

napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw,

- liczba prowadzonych postępowań administracyjnych w związku z naruszeniem warunków sprzedaży określonych w ustawie oraz ich wyniki.

6. Pomoc społeczna dla osób uzależnionych i ich rodzin dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadanie to realizowane będzie głównie poprzez:

- 1) udzielanie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń pieniężnych, pomocy rzeczowej i usług rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym lub narkomanią,
- 2) realizowanie pracy socjalnej w oparciu o kontrakty socjalne.

Wskaźniki:

- liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub narkomanią objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba zawartych kontraktów z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym lub narkomanią.

VI. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przewodniczącej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdwinie przysługuje za udział w posiedzeniach plenarnych oraz składach orzekających i kontrolujących wynagrodzenie w wysokości pięciokrotnej diety natomiast pozostałym członkom w wysokości czterokrotnej diety obowiązującej dla pracowników przy podróżach służbowych, określonej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej wydawanym na podstawie art. 77⁵ Kodeksu pracy.

VII. Monitorowanie i ewaluacja Programu.

1. Celem monitorowania jest sprawdzenie czy realizacja Programu odbywa się:
 - a) w określonym czasie,
 - b) w założonych ramach finansowych,
 - c) zmierza do uzyskania zamierzonych rezultatów.
2. Monitorowanie Programu oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia efektywności poszczególnych działań.
3. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie miasta Świdwin polega przede wszystkim na:
 - a) przeprowadzaniu cyklicznych badań na temat skali używania środków psychoaktywnych (co 4 lata),
 - b) ewaluacji realizowanych programów,
 - c) analizie sprawozdań z realizacji zadań.
4. Program ma charakter otwarty, co oznacza, że w przypadku nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone mogą zostać zmienione.

VIII. Finansowanie Programu.

Realizacja zadań w ramach Programu finansowana będzie ze środków własnych Gminy Miejskiej Świdwin pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

IX. Realizacja Programu.

Realizatorem Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest Urząd Miasta Świdwin przy udziale Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Monitoring realizacji Programu będą prowadzić wszystkie podmioty, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomanii, uzależnieniami behawioralnymi, przeciwdziałaniem przemocy oraz podmioty, którym takie zadania zlecono do realizacji.